

FÖRKLARINGAR TILL FÖRSLAG

Kyrkohandbok för Svenska kyrkan del II

INNEHÅLL

Inledning.....	2
Gudstjänstordningarna	3
Anvisningstexter.....	3
Vigningshandlingar	4
Biskopsvigning.....	5
Präst- och diakonvigning.....	7
Diakon- respektive prästvigning	8
Sändningshandlingar	9
Mottagningshandlingar.....	11
Mottagande av biskop	11
Mottagande av kyrkoherde.....	11
Mottagande av medarbetare	12
Invigningshandlingar.....	13
Kyrkoinvigning	13
Invigning av begravningsplats	14

INLEDNING

Det här dokumentet ger en bild av arbetet med revisionen av Kyrkohandbok för Svenska kyrkan del II och förklaringar och motiveringar till de förändringar som är gjorda. Tillsammans med kyrkostyrelsens skrivelse avser den att ge en heltäckande bild och utgör ett underlag liknande det som tillsammans med förslaget på gudstjänstordningar skickades ut på remiss.

När kyrkohandboksarbetet har behandlats av biskopsmötet, har det vid ett flertal tillfällen särskilt betonats att revisionen ska utgöras av en begränsad översyn av kyrkohandboken del II. Biskopsmötet har vidare framhållit att stor varsamhet måste iakttas i förhållande till vad kyrkohandboken del II 1987 säger om vigningstjänsten samt dess betydelse för ekumeniska överenskommelser och Svenska kyrkans relation till andra kyrkor.

Revisionsarbetet med del II inleddes 2019. Då beslutades att revisionen skulle utgöras av en harmonisering av samtliga ordningar i relation till kyrkohandboken 2017 och kyrkoordningen, komplettering av ordning för Mottagande av medarbetare, införande av ordning för gemensam vigning av präster och diakoner, samt en omarbetad ordning för Mottagande av kyrkoherde. Det egentliga arbetet med översynen inleddes i och med en förstudie om av vad en översyn behöver beakta teologiskt, liturgiskt och praktiskt. Förstudien innehöll fyra olika förslag på översyn. Mot bakgrund av förstudien var rekommendationen att översyn skulle genomföras i enlighet med läge B, som innebar varsam översyn av alla ordningar förutom ordningen för mottagande av kyrkoherde.

En viktig aspekt i arbetet handlar om frågor som rör diakonatet. Därför anordnades i oktober 2019 en workshop med diakoner. Deltagarna inbjöds via stiftsdiakonerna och gruppen som närvarade bestod av både stiftsdiakoner och diakoner verksamma vid institutioner och i församling. En stor majoritet av stiftet deltog. Både stad, landsbygd och glesbygd fanns representerade. Gruppen diskuterade diakonens skiftande roller med betoning på diakonens ledarfunktion. Gruppen arbetade även med vigningsordningarna från 1987 och kom med förslag på nya formuleringar. Det arbetet har sedan legat till grund för formuleringar i framför allt diakonens löften.

När revisionsarbetet avslutats skickades ordningarna till två fokusgrupper. Dessa bestod av dels forskare, dels reflekterande praktiker. Fokusgrupperna gav synpunkter individuellt, och samlades sedan till en workshop i oktober 2020 för gemensamt samtal. Bland annat togs det upp hur barns perspektiv kan komma till uttryck genom andra bibelläsningar eller hur en teologi om omsorgen om hela skapelsen kan märkas i formuleringar om ämbetsbärandens ansvar.

Synpunkterna på förslagen till gudstjänstordningar bearbetades sedan. Biskopsmötet fick de samlade ordningarna för mottagningshandlingar för påseende i november 2020, och utsåg i november en arbetsgrupp bland sig för att särskilt följa arbetet vidare. I december fick arbetsgruppen hela materialet för översyn. Detta arbete har sedan pågått under våren 2021, då materialet gick ut på remiss. Sedan remissinstanserna inkommit med svar under hösten 2021 genomarbetades och slutgranskades materialet under 2022.

GUDSTJÄNSTORDNINGARNA

Anvisningstexter

Kyrkohandboken inleds med Övergripande anvisningar. Ett sådant stycke finns inte i 1987 års kyrkohandbok, däremot finns det som rubrik i kyrkohandboken del 1 2017. Anvisningstexterna är löpande skrivna där de gamla formuleringarna från 1987 är med och att formuleringar från kyrkoordningen integrerats. I vissa fall finns det i anvisningstexterna information som vittnar om det som är praxis i stiftet. På många ställen är anvisningarna längre än i 1987 års ordning. Anledningen är dels för att innehållsligt harmoniera med del I, dels för att förklara vad som gäller för de enskilda handlingarna enligt kyrkoordningen.

Bland de övergripande anvisningarna finns även teckenförklaringar med. A för assistent är borta eftersom A i vissa agendor kan beteckna alla och därmed kan skapa osäkerhet. Assistenten i gudstjänsten är antingen präst, diakon eller kyrkvård och då skrivs det i stället, det vill säga P/D/L. D betecknar i det reviderade underlaget inte domprost utan diakon. Detta för att synliggöra när diakonen kan ha en liturgisk roll. Domprost förkortas Dpr.

I alla gudstjänstordningar i kyrkohandboken del II har termerna lekfolk och lekman tagits bort. I stället beskrivs vilka som åsyftas, om det gäller förtroendevald eller kyrkvård eller dylikt. Medarbetare används i bred mening om alla, som medarbetare för gudsríkets utbredande, inte endast om anställda. Detta är för att inte skapa kategorier som därmed befästs liturgiskt, utan för att stärka platsen i liturgin för det allmänna prästadömet, alla döptas gemenskap.

VIGNINGSHANDLINGAR

1987 års kyrkohandbok var på många sätt nyskapande vad gäller vigningshandlingarna i Svenska kyrkan. Skillnaden mellan 1942 års ordningar och 1987 års ordningar är stora. Från att ha varit ett moment som firades efter gudstjänsten blev det en mäsas med vigningen integrerad. Det förklarar det stora arbete som kyrkohandbokskommittén utförde, vilket redovisades i flertalet SOU: er. En av de större skillnaderna rör platsen i liturgin för den så kallade prästeden. I 1942 års ordning talas det bland annat om prästens vandel, samt att leva med den stora räkningsdagen för ögonen. I SOU 1986:45 beskrivs mer om hur förändringen i 1987 års ordning skapades – ”att leva så bland människor att man blir vittne om Guds kärlek och försoningens hemlighet”. Revisionen som nu föreligger är inte lika förändrad i grunden som den 1987, utan vilar till stor del på det arbete som utfördes i och med 1986 och 1987 års ordningar.

Centralt för den teologiska utgångspunkten i arbetet med vigningshandlingar gällde att vigningen skulle uppfattas som slutpunkten på kyrkans kallelseprocess. Med det latinska begreppet *rite vocatus* betonas den kyrkliga ordningens betydelse för kallelsen. Därmed fick också kyrkohandboken 1987 som följd att kyrkan själv kom att ansvara för kallelseprocessen för de tre tjänsterna, så att det blev likadant för präster och diakoner. Ett led i den processen, som också märks i den här revisionen rör begreppen vigningstjänst och ämbete. Termen ”vigningstjänst” är en översättning av det engelska begrepp (*ordained ministry*) som används bland annat i BEM-dokumentet. I samtida kyrkorättslig terminologi används ”vigningstjänst” genomgående, och som en synonym till det som kallas kyrkans ämbete (se inledning till sjunde avdelningen i kyrkoordningen).

Vid diakonsamlingen 21–22 oktober 2019 blev det tydligt att diakonerna vill benämnas som ämbetsbärare, att begreppen ”ämbete” och ”vigningstjänst” inte förstås som synonyma begrepp utan att det finns enligt diakoner en inneboende hierarki i orden. Vidare är ”ämbete” ett vanligt förekommande ord i vardagen, framför allt bland präster eller det som gäller präster (jfr ”ämbetssyn”, ”ämbetsklädd” etc.). Det är även vanligt förekommande i kyrkans tradition (jfr Schmalkaldiska artiklarna, andra avdelningen ”om Jesu Kristi ämbete” och BEM – Dop, Nattvard, Ämbete som ett exempel). Ordet förekommer även i lagen om Svenska kyrkan samt i inledningstexten till andra avdelningen i kyrkoordningen. Ordet ämbete återfinns därför i förslaget.

I översynen av kyrkohandboken 1987 var det angeläget att finna uttryck för biskopens, diakonens respektive prästens uppdrag som är rotade både i en teologisk förståelse av de olika tjänsterna och igenkännbar i dagens svenskkyrkliga praxis. I detta arbete har det varit viktigt att vidmakthålla och utveckla den strukturella likheten i beskrivningen av de olika uppdragen inom vigningstjänsten. Det uppdrag i vigningstjänsten som förändrats mest sedan 1987 är diakonens. Detta märks både i kyrkoordning och biskopsbrev och framför allt i diakonens tjänst i stift och församlingar.

En av de större förändringarna märks i att institutionerna som kallades moderhus och diakonissanstalter inte har samma roll idag. Nu prövas, vigs och anställs diakonkandidater på samma sätt som prästkandidater. Den förändringen behöver synliggöras liturgiskt. En konsekvens av det är att det i nuvarande revision finns, som huvudsakligt alternativ, en ordning för gemensam diakon- och prästvigning (ordningar för separata vigningar återfinns också). Gemensamma vigningar är nu etablerad praxis i flertalet stift. Endast i de stift där vigningsgrupperna är så stora att en gemensam vigning av praktiska skäl skulle vara ogenomförbar, har ordningen med separata vigningar för diakoner respektive präster

bibehållits. Tanken på en gemensam vigning för diakoner och präster framförs första gången i diakoninämndens utredning *Vigd till tjänst* från 1983. Då vigningshandlingarna kan uppfattas som en central liturgisk praktik (och i visst avseende som konstituerande för kyrkan), är det angeläget att en form för gemensam vigning kan beslutas av kyrkomötet i och med beslut om ny kyrkohandbok för Svenska kyrkan del II.

Användandet av motivet gudsfolk som benämning på kyrkan är inte lika frekvent i den reviderade handboken som i 1987 års ordningar. Anledningen är främst Svenska kyrkans samtalsdokument *Guds vägar: Judendom och kristendom* (2001). Flera remissinstanser, däribland Sveriges kristna råd, anger i sitt remissvar det positiva med en teologi som bejakar att Guds förbund med det judiska folket äger fortsatt giltighet, men att det också är uppenbart att Guds folk som benämning på kyrkan kan och har tagits i bruk i ersättningsteologiskt syfte.

Det innebär att det fordras en vaksamhet kring hur begreppet används. I många kyrkotraditioner har gudsfolkstanken stor betydelse och spelar också viktig roll i ett antal bärande ekumeniska dokument. I Kyrkornas världsråds dokument *Dop, Nattvard och ämbete* beskrivs "Guds folks kallelse" som den punkt där kyrkorna står eniga, trots att de är oeniga om hur kyrkans liv ska organiseras. Vidare beskrivs dopet som ett förbund "mellan Gud och Guds folk".

I Kyrkornas världsråds dokument *Kyrkan – på väg mot en gemensam vision* figurerar Guds folk bland annat som markering av en icke-exklusivistisk kyrkosyn, där "hela Guds folk" är kallat att vara instrument för Guds rike. Dokumentet betonar vidare att kyrkans mysterium behöver åskådliggöras av en kombination av bilder och föreställningar, där Guds folk ingår som en av bilderna.

Det kan noteras att gudsfolksmotivet utgör en väsentlig komponent i den kyrkoteologiska nyorientering som Andra Vatikankonciliet medfört i den romersk-katolska kyrkan. I konciliedokumentet om kyrkan, *Lumen Gentium*, lyfts termen fram som ekklesiologiskt grundmotiv. Detta ställdes i kontrast till det ensidiga bruket av kyrkan som Kristi kropp. Gudsfolkstanken blev en central bild för den tid och det samhälle som kyrkan stod i när Andra Vatikankonciliet ägde rum. De reviderade ordningarna vilar på det, men valet att gå tillbaka till att använda bilden av kyrkan som Kristi kropp i högre utsträckning har varit viktigt.

Språkligt så är begrepp som uppfattas som ålderdomliga och som ger uttryck för en hierarkisk gudsbild utmönstrat där så är motiverat, till exempel är "lyda" i vigningsordningarnas inledningsord utbytt mot "följa", "renas och mogna i tron" i prästens uppdragsbeskrivning utbytt mot "växa och mogna i tron".

Allmänna anvisningar

Under denna rubrik finns tydningsord för vigningshandlingar på liknande sätt som i 1987 års ordning. Orden är hämtade från kyrkoordningen. Det är en strävan efter att i kyrkohandboken ge utrymme för det som är beskrivet ovan. Här finns också beskrivet hur präster eller pastorer från Evangeliska Fosterlandsstiftelsen, EFS eller andra samfund kan tas emot som präster i Svenska kyrkan.

Biskopsvigning

Anvisningar

Alternativet som anges i anvisningarna är att biskopsvigning firas integrerat med högmässa, och att den därmed alltid utgör huvudgudstjänsten i domkyrkoförsamlingen. Här anges också hur ärkebiskop kan tas emot. I anvisningarna betonas värdet av internationella och ekumeniska representanter för att betona biskopsämbetet som tecken på kyrkans enhet.

ORDOT

Här följer ordningarna det ordo som redogörs för i Kyrkohandbok för Svenska kyrkan del I samt i dokumentet Mässans grundordning (2006), med vigningen tillagd, nämligen SAMLING, ORDET, VIGNINGEN, MÅLTIDEN, SÄNDNING. Genom detta förstärks känslan, genom det liturgiska skeendet, att vigningen sker som en självständig del i en högmässa där både Ordet förkunnas och sakramenten förvaltas. I 1987 års ordning var strukturen I Inledning, II Vigningen, III Måltiden, IV Avslutning.

Inledningsord

Redan i inledningen av denna ordning syns föreslagna formuleringar som syftar till att efterleva direktiven om uppdatering enligt kyrkoordning, praxis och Bibel 2000 samt att harmoniera språket med Kyrkohandbok för Svenska kyrkan del I. Den ändrade ordalydelsen i första meningen är för att korrespondera med Bibel 2000 års översättning av Psaltaren 89, men med hänsyn tagen till att det liturgiska språket ska bevaras. I övrigt är språket uppdaterat.

Predikan

Detta moment är placerat så att predikan följer på läsningar i högmässan och genom det binder ihop Ordets gudstjänst med vigningsdelen. I landets domkyrkor gör man på olika sätt vid diakon- och prästvigningar vad gäller detta moment, förslaget alternativ förekommer. Ordningarna för alla vigningar följer samma mönster. Det rekommenderas att predikan har karaktär av vigningstal.

Kungörelse

Momentet är uppdaterat för att korrekt beskriva valprocessen för nya biskopar. Stiftsjurist läser upp kyrkostyrelsens dokument vid biskopsvigning och representant för kyrkostyrelsen läser upp kyrkostyrelsens dokument vid mottagande av ärkebiskop. Detta är en förändring från 1987 års ordning som skriver att notarie läser en fullmakt.

Löftena

Dessa är mycket varsamt reviderade, då det utgör huvudpunkten tillsammans med frågorna i vigningen. Löftena och frågorna har en central plats i de ekumeniska samtal och överenskommelser som förekommit. Vidare är flera ordalydelser hämtade från *Confessio Augustana* (se bl.a. artikel VII) och därför beroende av översättningen av CA.

Förslaget är grundat i formuleringar från biskopsbrevet *Kallad till diakon och präst* (2014), kyrkoordningen och Bibeln. Hänsyn har tagits till fokusgrupper och biskopars kommentarer. Vissa ändringar grundar sig i en strävan att följa direktiven för revisionen och tidigare styrdokument (*Guds vägar* 2005, *Biskopsämbetet* 1988 etc.).

I 1987 års ordning finns inget om biskopens ledningsuppdrag för både diakoner och präster, vilket nu betonas genom formuleringen av de uppdragsbeskrivningar som finns i Löftena. Ordalydelse från kyrkoordningen är infogad, som visar på biskopens tillsyn och ansvar, biskopens ekumeniska roll, samt den episkopala kyrkans funktion genom historien. I gudstjänstordningen finns ett tillägg som betonar biskopens tillsyn över det diakonala uppdraget och därmed tillsynsansvaret för både diakoner och präster.

Frågorna

I den sista frågan har formuleringen utvidgats: *Vill du sträva efter att tro, liv och lära blir ett och leva så bland människor att du blir ett vittne om Guds kärlek och om försoningens hemlighet?* Detta är gemensamt för alla vigningsordningarna, se förklaring nedan.

Vigningsbön och handpåläggning

Momentet är uppdaterat språkligt i enlighet med direktiven och för att harmoniera med språket i Kyrkohandbok för Svenska kyrkan del I. Bönen innehåller dessutom nya bibliska och kristologiska bilder som kan svara mot alla tre delar av kyrkans ämbete och således användas i alla tre vigningsordningar. Bland annat återfinns orden från Jesaja 61:1–61:2a (”Herren Guds ande fyller mig, ty Herren har smort mig. Han har sänt mig att frambära glädjebud till de betryckta och ge de förkrossade bot, att förkunna frihet för de fångna, befrielse för de fjättrade, att förkunna ett nådens år från Herren”), med parallell i Luk 4:18 (”Herrens ande är över mig, ty han har smort mig till att frambära ett glädjebud till de fattiga. Han har sänt mig att förkunna befrielse för de fångna och syn för de blinda, att ge de förtryckta frihet och förkunna ett nådens år från Herren.”). Denna bibelvers finns även med i ordningen för Sändning.

Präst- och diakonvigning

För de moment som är gemensamma med biskopsvigning, se förklaring ovan.

Anvisningar

Denna ordning firas integrerat i högmässans ordning som domkyrkoförsamlingens huvudgudstjänst. I anvisningarna finns bestämmelser från kyrkoordningen om vad som gäller om någon av prästerna ska vigas till tjänst inom Evangeliska fosterlandsstiftelsen (EFS).

Löftena

Löftena är mycket varsamt reviderade, då det utgör huvudpunkten tillsammans med frågorna i vigningen och därmed har en central plats i ekumeniska samtal och överenskommelser. Under rubriken Löftena har den främsta revideringen inneburit att sammanfoga de delar som är tillämpliga på både diakonen och prästen till ett i stället för två parallella texter.

De största förändringarna syns i diakonens löften. Ambitionen har varit att tydligare och konkretare förmedla diakonens uppdrag och infoga de aspekter som diakonatet betonar mest i sin självförståelse, såsom att vara utsända i samhället och världen. Vidare syftar förändringarna till att markera gentemot den gamla vigningsordningen för diakonissor. I 1987 års ordning för diakonvigning är uppbyggd så, att gudstjänstordningen för prästvigning i 1942 års kyrkohandbok är uppdelad mellan diakon- och prästkandidater. Det medför att prästlöftena är mer konkreta och diakonlöftena mer poetiskt formulerade, till exempel i formuleringen ”hjälpa människor att gestalta Guds kärlek”, vilket har reviderats till ”leda människor i att gestalta evangeliet i församling och samhälle”. Diakonens ledaruppdrag har därmed getts en plats, likaså diakonens uppdrag som förebedjare. Detta syftar till att beskriva hur det karitativa diakonatet kan synliggöras i liturgin, snarare än att handla om vad den enskilde diakonen alltid ska göra.

”Bikt” är tillagt för att visa en skillnad mellan diakonens och prästens själavårdande uppdrag, och för att belysa löftet om tystnadsplikten. Delen av löftet som handlar om tystnadsplikten finns inte med i 1987 års ordning men har tillkommit i efterhand och integreras då i ordningen på föreslaget sätt i flertalet stift. Förslaget är alltså enligt praxis.

Formuleringen om att diakonen ”i allt [ska] tjäna Kristus i sin nästa” har i vigningsordningarna blivit att i alla tre vigningar så ska kandidaten ”i allt leva som Kristi tjänare”

Frågorna

Dessa är mycket varsamt reviderade, då det utgör huvudpunkten tillsammans med löftena i vigningen.

Bland frågorna finns tillagt frågan om tystnadsplikt med i enlighet med praxis, där denna fråga lades till i alla stift 2012. Denna fråga finns med för både diakoner och präster.

En synpunkt som har kommit fram vid flera tillfällen under processen är betoningen på ordet hjälpa som del av diakonens tjänst och att det är ett verb som pekar mot en alltför passiv handling. Denna fråga har därför förändrats till att i stället lyda: vill *du/ni* som diakon/er stå fasta i kyrkans tro, uppsöka och gripa in där er tjänst behövs och stå på de förtrycktas sida?

I den sista frågan – vill *du/ni* som diakon/er och präst/er *sträva efter att tro, lära och liv blir ett* och leva så bland människor att ni blir vittnen om Guds kärlek och om försoningens hemlighet? – finns nu en tydligare ordalydelse för att ha en löftes- och frågeformulering som går att härröra till att det går att bli av med rätten att utöva ämbetet enligt att ha ”skadat det anseende en präst eller diakon bör ha”. I biskopsbrevet *Kallad till diakon och präst* framgår tydligt att diakonens och prästens livsföring ska vara i Jesu Kristi efterföljd: ”Därför är det viktigt att liv och lära korresponderar så att prästen och diakonen med sin person inte döljer Kristus. Kyrkans förväntan på alla vigda tjänare är att orden, handlingarna och livshållningen ska tala samma språk. Deras privatliv är endast i begränsad mening ett privat liv. Kyrkans anseende får inte skadas och hennes trovärdighet inte komprometteras. ... Genom domkapitels och biskops tillsyn kan man ställas till ansvar om man anses ha brutit mot sina vigningslöften. (ss. 51–52).

Diakon- respektive prästvigning

Dessa ordningar finns med som separata gudstjänstordningar eftersom ett fåtal stift har enskilda diakonvigningar och flertalet stift har två vigningsgudstjänster per år, där den ena oftast utgörs av enbart prästvigning. Dessa ordningar utgörs av de revideringar av 1987 års ordningar som märks i den gemensamma gudstjänsten för diakon- och prästvigning.

SÄNDNINGSHANDLINGAR

Sändningshandlingarna i kyrkohandbok del II 1987 utgår från tidigare ordningar för missionärvigning och missionärssändning. Ordningen bar på stora likheter med det då gällande ritualen för kyrkoherdeinstallation, men medan kyrkoherdarna installerades i konkreta tjänster, installerades missionärerna i en ”sändning” vilken skulle ta gestalt på en avlägsen ort. Ordningen för missionärssändning reviderades till 1942 års kyrkohandbok. I och med införande av ett moment av handpåläggning och bön, fick ordningen karaktär av en vigningshandling. De strukturella likheterna med ordningen för prästvigning blev stora. Också referenserna till dopritualet blev mer synliga, bland annat genom införandet av Ps. 121:7–8. Liturgihistoriskt hör dessa psaltarverser till dopliturgin. De återfinns också i 1942 års dopordning. De togs bort från både dopordning och sändningshandlingar i och med 1986 och 1987 års kyrkohandbok.

Det som 1942 års ordning utgick från, både teologiskt och praktiskt, var att tidigare generationers kallelse till missionär gällde ett livslångt uppdrag. I arbetet till 1987 års ordning hade den praktiken ändrats till att snarare handla om korta projektuppdrag inom ramen för mission. Denna förändrade praktik ledde till att den stadfästa vigningsordningen blev föråldrad. I kyrkohandboken 1987 upplöstes den direkta kopplingen till missionen i och med användandet av termen ”sändningshandling”. Detta har stärkts ytterligare i den reviderade gudstjänstordningen genom att gudstjänsten har dopgudstjänsten som modell, snarare än vigningshandlingarna, för att tydligare visa på hur sändning till uppdrag är en liturgisk manifestation av det allmänna prästadömet.

Anvisningar

Här beskrivs hur gudstjänstordningen kan firas, i vilka sammanhang och med ett kort tydningsord.

ORDOT

Strukturen för gudstjänsten följer den allmänna gudstjänsten och innehåller därmed delarna SAMLING, ORDET, MÅLTIDEN och SÄNDNING, snarare än som i 1987 års ordning: I Inledning, II Kallelse och förbön, III Måltiden, IV Välsignelse och sändning. Syftet är att harmoniera med kyrkohandboken del I.

Inledningsord

Gudstjänstordningen för sändningshandlingar inleds med ett inledningsord, som är ett nytt moment. För att harmoniera med den inledande bönen i dopgudstjänsten i Kyrkohandbok för Svenska kyrkan del I. Formuleringarna i bönen är inspirerade från momentet sändning i 1987 års ordning men i och med att de är flyttade till inledningen blir det ord som bär hela församlingen i stället för endast de som sänds ut. Sändningsmomentet i 1987 års ordning innehåller en sammanfattning av evangeliet och därför återanvänds dessa formuleringar men förslaget låter dem inleda gudstjänsten.

Bibelläsning

Missionsbefallningen från Matt 28 är infogad som föreslagen bibelläsning, som bildar parallell med dopgudstjänsten och konfirmationsgudstjänsten. Som alternativ bibelläsning finns Lukas 4 med, som bildar parallell med vigningsbönen i vigningshandlingar, se ovan.

Tillkännagivande

Denna rubrik ersätter Kungörelse i 1987 års ordning. I stället för att under en egen punkt berätta om det/de uppdrag som de utsända ska utföra så är det i stället inlemmat i formuleringar som

följer på Trosbekännelsen. Motiveringen till det är att det i likhet med dopgudstjänstens struktur ska finnas möjlighet att svara ja i nära anslutning till Trosbekännelsen.

Viljeförklaringen

Sändningshandlingarnas exklusiva koppling till missionsverksamheten upphörde i och med 1987 års kyrkohandbok. En rest av denna anknytning finns emellertid i ordningens moment Viljeförklaringen. Trosbekännelsen följs av tillkännagivandet av att dopet leder till tjänst, viljeförklaringen svarar an på den kallelsen och kyrkan sänder ut och ber för medarbetaren.

Utsändning av medarbetare

Efter viljeförklaringen följer momentet där medarbetare sänds ut. Formuleringarna i denna del är hämtat från det moment som benämns Tillönskan i 1987 års ordning. Sändningen sker i den treenige gudens namn. I 1987 års ordning uttrycks det att medarbetaren ska gå in i detta med hela sitt liv och sin gärning. Den typen av formuleringar påminner mer om de livslånga kallelserna till tjänst. Idag används sändningshandlingarna bredare. Därför är formuleringar i nuvarande revision i stället menade att betona nådegåvorna samt glädjen och viljan att gå in i det specifika som benämns. Momentet innehåller också en formulering som syftar till att stärka att den utsända går ut i världen för att genomföra sitt uppdrag.

MOTTAGNINGSHANDLINGAR

Anvisningar

Här är allmänna anvisningar tillagda, för att ordningarna ska följa samma mönster. Ordningarna inleds därmed med tydningsord för mottagande i gudstjänsten. Orden är hämtade från kyrkoordningen. Genom sin utformning som stifts-/församlingsgudstjänster uttrycker dessa ordningar att den som innehar ett kyrkligt uppdrag inte utövar ett ägarskap över dessa tjänster. De är till för Guds kyrka.

Mottagande av biskop

En ordning för mottagande av biskop i stiftets domkyrka fastställdes först i och med kyrkohandboken 1987. I den ordning som här presenteras har översyn utifrån fastställda direktiv genomförts. Vissa förändringar av konsekvenskaraktär har också genomförts.

Anvisningar

Texten är uppdaterad för att överensstämja med kyrkoordning och praxis, i övrigt hämtad från 1987 års ordning.

SAMLING

Gudstjänstordningen är reviderad för att harmoniera med Kyrkohandbok för Svenska kyrkan del I, varför gudstjänsten inleds med SAMLING och avslutas med SÄNDNING. Anledningen är att förstärka aktens gudstjänstkaraktär.

Mottagandet

En redogörelse för valprocessen följer direkt på rubriken. Denna text är uppdaterad enligt praxis och kyrkoordning. I likhet med 1987 års ordning följer sedan inledningstexten från momentet Löftena i vigningsordningen. Till följd av det är den texten ändrad på samma sätt som i vigningsordningen (jfr ovan Biskopsvigning).

Biskopens försäkran

Momentet har fått en egen rubrik för att harmoniera med ordningen för mottagande av kyrkoherde. Formuleringarna är uppdaterade, ändringen inspirerad av ordalydelse från Efesierbrevet 4:12: ”De skall göra de heliga mera fullkomliga och därigenom utföra sin tjänst och bygga upp Kristi kropp”.

Förbön och välsignelse

Momentet innehåller en ny förbön för den nya biskopen. Välsignelseorden som avslutar momentet är språkligt uppdaterade. Momentet är formulerat som en parallell till ordningen för mottagande av kyrkoherde.

Mottagande av kyrkoherde

Av de ordningar som ingår i kyrkohandboken 1987 är kyrkoherdemottagandet det som har en förhistoria. Kyrkoherdeinstallationen (som denna handling kom att heta i svensk liturgisk tradition) kom att under långa tider uppfattas som en högtidlig akt av stor vikt, som en andra prästvigning.

Biskopens inledning

Den inledande bönen har reviderats språkligt. Syftet med att i rubrikerna benämna den som leder momentet är att visa på skiftet mellan biskopen och kyrkoherden, där biskopen inleder och kyrkoherden avslutar hela mottagandet för att sedan leda den gudstjänst som följer.

Mottagandet

Rubriken har flyttat. Här följer en redogörelse för rekryteringsprocessen direkt på rubriken. Denna text är uppdaterad enligt praxis och kyrkoordning. Dispositionen följer samma mönster som vigningsordningen där det först finns en mer förklarande allmän text och sedan en mer anpassad text med du-tilltal.

Biskopens tal

Momentet har fått en egen rubrik.

Kyrkoherdens försäkran

Momentet har fått en egen rubrik.

Förbön och välsignelse

Momentet innehåller en ny förbön för den nya kyrkoherden. Välsignelseorden som avslutar momentet är endast språkligt uppdaterade.

Mottagande av medarbetare

Anvisningar

Texten är reviderad språkligt. Av anvisningarna framgår att momentet kan firas i en mässa eller gudstjänst som inte är en huvudgudstjänst.

Mottagandet

Utöver de språkliga revideringarna har en alternativ bön infogats. Formuleringarna i den bönen avser att lyfta in medarbetarens tjänst i det stora uppdraget som den kristna gemenskapen har att förvalta. Här återfinns också syftesformuleringen från kyrkoordningen (2 avd. inledning).

INVIGNINGSHANDLINGAR

Anvisningar

Allmänna anvisningar är infogade för att harmoniera med Kyrkohandbok för Svenska kyrkan del I samt för att klargöra vad som gäller i relation till kyrkoordningen.

Kyrkoinvigning

Anvisningar

Anvisningstexten är uppdaterad och fylligare i den reviderade ordningen, främst för att verkligheten ser annorlunda ut än 1987. Nu är det vanligare att åter ta kyrka i bruk än att nya kyrkorum byggs. I anvisningstexten finns också en beskrivning av hur det går att ta kyrkorum ur bruk, så att det sker i enlighet med vår kyrkas ordning.

Klockorna

Orden ”gudstjänst och bön” har tagits bort för att vidga förståelsen kring vad klockorna används till (varna vid fara, ringa i orostid).

Samlingsord

Under denna rubrik finns möjlighet att berätta något om byggnation, renovering, etcetera. Det är viktigt att det fastställs tydligt om det rör sig om en invigning av ett nytt kyrkorum, en återinvigning eller invigning av enskilda föremål. Rubriken Samlingsord är vald för att inte blanda ihop med invigningstal som bör inlemmas i predikan.

Bibelläsningar

Fler bibelläsningar har lagts till för att ge fler exempel på andra gudsbilder, framför allt som ett sätt att visa på ett mer inkluderande förhållningssätt men också för att ge större variation ur både Gamla och Nya testamentet. Löpande i ordningen har flera alternativa bibeltexter lagts till för att stärka barn och ungas perspektiv samt för att visa på mer inkluderande tilltal.

Den inledande läsningen från Psaltaren är med i de flesta ordningar för kyrkoinvigning i den världsvida kyrkan samt i Svenska kyrkans tidigare handböcker. Den är präglad av ett maskulint språkbruk men innehåller samtidigt så många bilder som återanvänds i Nya testamentet samt under kyrkoåret. I kyrkohandboksförslaget ges en inledning med anledning av detta.

Slutligen har den sista bibeltexten ändrats till ny bibeltext som aktivt omnämmer kyrkan, den förra kan tolkas som att den omnämmer kyrkan endast genom bruden som smyckar sig. Kyrkan som föraning om det himmelska Jerusalem är inte det enda kyrkorummet är. Motiveringen till denna förändring är direktivet om ett mer inkluderande språkbruk.

För att inte ordningen ska bli för rörig är alla bibelläsningar samlade i slutet, liksom bibelläsningar vid kyrkliga handlingar i Kyrkohandbok för Svenska kyrkan del I.

Ambo och/eller predikstol

En ny bön har tillkommit, för att innesluta inte endast predikan utan även textläsningar, förbön, etcetera det vill säga allt som sker vid ambon. Formuleringar hämtade delvis från SOU 1986:45. Flera alternativa bibeltexter finns med för att stärka de olika perspektiven kring vad som kan ske vid ambo eller predikstol.

Altaret

I texterna om altaret har fokus varit att vidga förståelsen av altaret som mer än nattvardsbord, därför har en bibeltext tillkommit som alternativ. En strävan efter vidare formuleringar som

talar om altarets sändning har föreslagits, snarare än att altaret är den faktiska platsen i kyrkorummet där prästen välsignar, till exempel.

Invigning av begravningsplats

SAMLING

Gudstjänstordningen är reviderad för att harmoniera med Kyrkohandbok för Svenska kyrkan del I, varför gudstjänsten inleds med SAMLING och avslutas med SÄNDNING. Anledningen är att förstärka aktens gudstjänstkaraktär och att därigenom betona vår kyrkas ordning att något invigs genom att det används, genom att Guds ord läses och att de församlade ber tillsammans. Som noterat i flera remissvar så används inte begravningsplatsen i sin primära funktion här, alltså genom att någon begravs (jämför till exempel kyrkoinvigning där mässa firas precis som det kommer att göra även efter kyrkan är tagen i bruk och invigd). Begravningsplatsen invigs alltså genom att denna invigningsgudstjänst firas och därigenom tas i bruk.

Bibelläsningar

Flera texter har lagts till som alternativa texter, utöver de som förekommer i 1987 års ordning. De alternativa texterna är valda för att visa på bredden i gudsbilder, särskilt i relation till direktivet om ett mer inkluderande gudstjänstspråk samt för att relatera till begravningsgudstjänsten. Alla bibelläsningar är samlade i slutet, liksom bibelläsningar vid kyrkliga handlingar i Kyrkohandbok för Svenska kyrkan del I.

Bön

I kyrkohandboksförslaget finns en alternativ bön med, utöver bönen från 1987 års ordning. I den alternativa bönen finns mer inkluderande formuleringar, ett språk som harmonierar med kyrkohandbok för Svenska kyrkan del I samt ett tydligare fokus på det som sker i just denna gudstjänst genom omnämmandet av begravningsplats.

Tillkännagivandet

Under denna rubrik finns ett alternativ som syftar till att rymma flera dimensioner av eskatologi och det kristna hoppet än vad som syns i 1987 års ordning. I den tidigare ordningen är flera av formuleringar i linje med en eskatologi som betonar föreställningen om den yttersta dagen och gravens vila som ett väntrum i väntan på Kristi återkomst. Ställt i relation till de synsätt som finns representerade i kyrkohandbok för Svenska kyrkan del I så blir det ett ensidigt perspektiv. I begravningsgudstjänsten i kyrkohandbok för Svenska kyrkan del I finns flera eskatologiska tolkningar representerade, genom att både gravens vila i väntan på den yttersta dagen omnämns likväl som öppnare formuleringar som snarare betonar uppståndelsen och det eviga livet (jämför alternativen vid Överlåtelsen). I enlighet med detta är det nya förslaget till text för tillkännagivandet öppnare i den eskatologi som förmedlas. Formuleringarna är inspirerade av de ord som finns anslaget vid många av landets kyrkogårdar och begravningsplatser. 1987 års text finns med som alternativ.

SÄNDNING

Momentet är nytt i och med revideringen. Det finns två sändningsord, där det andra är hämtat från begravningsgudstjänsten i kyrkohandbok för Svenska kyrkan del I.